

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVII, broj 22

1. lipnja 2017.

cijena 200 Ft

Dan hrvatskoga školstva, 21. svibnja

Foto: Ákos KOLLÁR

4. – 5. stranica

Narodnosno šarenilo u Ferencvaróšu

10. stranica

I. Pomurski dječji festival

14. stranica

45. Gradišćansko shodišće u Juri

15. stranica

Komentar

Demokracija, narodnosti i tuđinci

Nedvojbeno da je nakon demokratskih promjena u Mađarskoj došlo do znatnog pomaka u položaju narodnosti, ali bih rekao jednako tako da se slika o narodnostima nije bitno promijenila.

Dan narodnosnih kultura s cjelodnevnom programom na javnome medijskom servisu ponovno je ocrtao jednu idealiziranu sliku koja daje naslutiti da narodnosti u Mađarskoj žive bez ikakvih problema, u idealnim uvjetima, s idealnim izgledima za budućnost. Prikazane su kao zajednice s bogatim tradicijama, folklorom, plesom, pjesmama, slikovitim narodnim nošnjama, i ne u posljednjem redu gastronomskim ugodama. Uostalom, tako govore i misle o nama narodnostima već desetljećima, tako nas i danas doživljavaju drugi – pripadnici većinskog naroda. Kakav je uistinu položaj narodnosti u Mađarskoj? – pitanje je to vrlo složeno i osjetljivo. Moguće ga je promatrati s raznih motrišta. Jedno je političko, s prilično jednostavnim odgovorom koji se iscrpljuje u načelnim i općenitim stavovima koji daju naslutiti da je sve u najboljem redu, da je sve dobro i lijepo, dapače uzorno i idealno.

Dobar položaj narodnosti u Mađarskoj, mjerilo je demokracije u našoj zemlji, ali i razine mržnje prema strancima. „Jer kako bi nas se moglo vjerodostojno optuživati s mržnjom prema tuđincima (izvorno idegenek, op. a.) kada uostalom pripadnici 13 narodnosti u Mađarskoj osjećaju da oni nisu tuđinci, nego cijenjeni građani ove zemlje“ – riječi su predsjednika Mađarskog parlamenta izrečene u radijskom razgovoru – koje prenosi Mađarska novinska agencija povodom Dana narodnosnih kultura na mađarskoj javnoj televiziji i radiju. Kako je primijetio, dok narodnosti čuvaju svoju kulturu i njeguju svoj jezik, nastoje ih održati, pri tome se integriraju u društvo.

Razmišljajući o narečenim mislima, mogu shvatiti da su one upućene većinskom narodu, mogu razumjeti i to da je položaj narodnosnih zajednica mjerilo demokracije. Ali, nikako ne mogu razumjeti kako se mogu narodnosti staviti u kontekst s odnosom većine prema tuđincima. Posrijedi su autohtone narodnosti koje u Mađarskoj integrirano žive i rade već stoljećima, te su kao takve pridonijele unapređenju društva i zemlje, gradeći zajedničku prošlost, sadašnjost, a time, vjerujem, i budućnost. S. B.

Glasnikov tjedan

Mjesec je svibanj u Europskoj uniji glede Mađarske bio „blago“ napet. Europska je komisija u travnju otvorila postupak protiv Mađarske zbog njezina zakona o visokoškolskom obrazovanju. Bruxelles je pozvao na red mađarsku vladu, a premijer Orbán rekao je da će poštovati europske propise. Zastupnici Europskog parlamenta većinom glasova usvojili su ovih dana rezoluciju o stanju temeljnih prava u Mađarskoj koja upozorava da Mađarska posljednjih godina nazaduje u njihovu poštivanju, te su pozvali na aktiviranje članka 7, što bi značilo pokretanje formalnog postupka kako bi se utvrdilo je li u zemlji članici postoji jasan rizik od ozbiljnog kršenja europskih vrijednosti.

Uniji se ne sviđa stajanje glede vladavine prava i demokracije, proturječni zakoni, pravila za tražitelje azila i položaj nevladinih organizacija, a ni korištenje sredstava EU-a od strane mađarske vlade. Zabrinuta je glede pogoršanog poštivanja prava na područjima slobode izražavanja, akademskih sloboda, poštivanja ljudskih prava migranata, izbjeglica i azilanata, slobode okupljanja, prava rodni i etničkih manjina, ograničavanje djelovanja civilnih udruga, te funkcioniranja ustavnog poretka.

Ono što još više zabrinjava Uniju jest činjenica da razvoj stanja i u nekim članica-

ma pokazuju zabrinjavajuće znakove sličnog narušavanja vladavine prava kao u Mađarskoj. Tako i Poljska postaje sve „neposlušnija“. Ali s druge strane postoji i načelo podrednosti prema kojem Europski parlament ne smije zadirati u nadležnosti država članica.

Prema članku 7, stavku 1, Vijeće može utvrditi da postoji jasan rizik od ozbiljnog kršenja vrijednosti EU-a od strane države članice i ima za cilj spriječiti stvarno kršenje davanjem konkretnih preporuka predmetnoj državi članici. Vijeće mora donijeti odluku većinom (četiri petine) pošto dobije pristanak Europskog parlamenta, gdje se zahtijeva dvotrećinska većina glasova i apsolutna većina zastupnika Europskog parlamenta. Sljedeća je faza članak 7, stavak 2, kojim Vijeće može utvrditi da je došlo do stvarnog kršenja vrijed-

nosti EU-a na prijedlog trećine država članica ili Komisije. Vijeće mora odlučiti jednoglasno, a EP mora dati svoj pristanak. Aktiviranjem članka 7 pokreću se sankcije poput suspenzije glasačkih prava u Vijeću.

Nakon rezolucije Europskog parlamenta premijer Viktor Orbán poručio je Europskoj uniji da je primijenila „pogrešnu“ strategiju

prema mađarskoj vladi prijeteci joj sankcijama zbog kršenja ljudskih sloboda. Rezolucija, „pokazuje kako je sva europska politika zagađena“. Europa nije Bruxelles, to su države nacije... i ako ih institucije i oni koji ih vode ne poštuju, to je obeshrabrujuće. Oni ovise o nama, a ne obrnuto, cijeli taj pristup pogrešan je, rezolucija Europskog parlamenta znak je pogrešne politike“, rekao je Orbán za državni radio.

Branka Pavić Blažetin

Viktor Orbán odbacio je kao neutemeljene optužbe na račun Mađarske govoreći da su Mađarska i mađarski narod privrženi Europskoj uniji, ali u mnogo motrišta nezadovoljni kako EU radi, te je vrijeme za reformiranje EU-a.

BUDIMPEŠTA

U organizaciji Narodnosnog odgojno-pedagoškog središta Prosvjetnog ureda, svečano proglašenje rezultata i urudžba diploma Državnoga natjecanja osnovnoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti te hrvatskoga narodopisa bilo je 31. svibnja u Kossuthovoj dvorani Vladina ureda Peštanske županije. U kategoriji hrvatski jezik i književnost škola s predmetnom nastavom prva su tri mjesta zauzeli: I. Tomislav Vinak, Lukovišće; II. Adel Rodek, Serdahel; III. Reka Balog, Šeljin. U kategoriji dvojezičnih škola: I. Maja Škrilin, Pečuh; II. Reka Balog, Pečuh; III. Flora Fowkes, Budimpešta. U kategoriji hrvatski narodopis: I. Reka Balog, Pečuh; II. Anđelka Stazić, Pečuh; III. Tomica Brindza, Koljnof.

Dogovori o mogućoj suradnji Baje i Mostara

Bajski gradonačelnik Róbert Fericsák sa svojim suradnicima 13. svibnja primio je u svom uredu savjetnika u Veleposlanstvu Bosne i Hercegovine u Budimpešti Gorana Pranjića. Do Pranjićeva posjeta došlo je posredstvom Hrvatske državne samouprave i Hrvatske samouprave grada Baja, na čelu s predsjednicom Angelom Šokac Marković. Na sastanku su bili i Ivan Gugan, HDS-ov predsjednik, Joso Ostrogonac, zamjenik predsjednice bajske Hrvatske samouprave, i Jozo Solga, voditelj HDS-ova Ureda.

Pranjić je upoznao bajskoga gradonačelnika s aktualnim stanjem u Bosni i Hercegovini, koju čine tri konstitutivna naroda: Bošnjaci, Srbi i Hrvati, te s politikom približavanja Europskoj uniji. Upoznao ga je i s nastojanjima Veleposlanstva BiH u Budimpešti na povezivanju bosanskohercegovačkih i mađarskih poduzetnika, te na mogućnosti uspostave prijateljstva grada Baja s nekim od bosanskohercegovačkih gradova. S obzirom na činjenicu kako u Baji stoljećima žive bunjevački Hrvati, predložio je da to bude grad Mostar koji se nalazi nedaleko od mitske rijeke Bune za koju se vežu ovdašnji bunjevački Hrvati i gdje su postavili i spomen-ploču. Gosp. Fericsák ostao je otvoren za daljnje prijedloge, te obećao da će biti na tom putu te pozvao i veleposlanika BiH u Budimpešti da posjeti Baju. Po njegovu uvjerenju hrvatska zajednica u Baji bit će motor suradnje, što je dokazala do sada bezbroj puta. U ime HDS-a predsjednik Ivan Gugan naznačio je skoro otvaranje kulturnog centra u održavanju HDS-a u Baji gdje vidi mogućnosti suradnje i s građanima Bosne i Hercegovine, pogotovo s Hrvatima.

Branka Pavić Blažetin

Park prijateljstva

Dana 13. svibnja u sklopu programa „Različitost je bogatstvo“, dotad bezimenomu belomanastirskom parku na spoju Osječke i Ulice kralja Petra Svačića, iza Inine benzinske crpke, svečano je dano ime Park grada Mohača. Tim je činom obilježena 45. godišnjica potpisivanja povelje o prijateljstvu Belog Manastira i Mohača. Bilo je to davne 1972. godine. Gradovi su to koji imaju dnevnu komunikaciju danas, a imali su je i tijekom proteklih 45 godina prijateljstva i tijekom svoga postojanja. Upućenost jednih na druge dio je njihove sudbine i zemljopisnog položaja. Okupljenima su se obratili gradonačelnici Belog Manastira i Mohača Ivan Doboš i József Szekó te otkrili ploču u obliku klupe za sjedenje s natpisom na hrvatskom i mađarskom jeziku: „Dana 13. svibnja 2017. godine ovaj je park svečano imenovan po gradu prijatelju „Park grada Mohača““. Potom su gradonačelnici prošetalii do ploče na kojoj piše ime parka te posadili četiri brijesta koji simboliziraju povezanost Belog Manastira i Mohača. Na kraju su položili vijence na spomen-obilježje podignuto 16. studenog 2013. godine u spomen na višestoljetni suživot Hrvata i Mađara.

Kako reče Szekó, ponosni su na svoje prijatelje i njihovu prelijepu gestu te se spremaju nju uzvratiti u skoroj budućnosti. Szekó je dodao da je suradnja dvaju gradova oduvijek bila dobra na raznim poljima, posebice u vrijeme Domovinskog rata u Hrvatskoj, kada je u Mohaču boravio veliki broj prognanika iz Belog Manastira. Dva su grada surađivala na nizu europskih projekata.

Jubilarna, 45. godišnjica potpisane povelje o prijateljstvu bit će obilježena nizom manifestacija u godini koja je pred nama.

BUDIMPEŠTA

Svečana urudžba diploma i proglašenje rezultata Državnoga natjecanja srednjoškola iz hrvatskoga jezika i književnosti (OKTV) bit će 2. lipnja 2017., s početkom u 14 sati u predvorju Gimnazije Zsigmonda Móricza. Organizatori su: Prosvjetni ured i Središnjica „Novi naraštaj“.

Zahvaljujući uspješnoj suradnji HOŠIG-a i zagrebačke Osnovne škole Ante Kovačića, ove će godine, između 5. i 9. lipnja, devetnaest polaznika 3. i 4. razreda boraviti u Školi u prirodi u Crikvenici. Njih će pratiti učiteljice: Kristina Kirhofer, Monika Režek i Anita Rittgasser.

U spomen na početke prve hrvatske škole u Pečuhu

Drugi dan hrvatskoga školstva u Mađarskoj

Prigodom obilježavanja Drugog dana hrvatskoga školstva u Mađarskoj, 21. svibnja, u pečuškoj Hrvatskoj školi Miroslava Krleže priređena je svečanost, koja je ostvarena u organizaciji Hrvatske državne samouprave i njezina Odbora za odgoj i obrazovanje, s potporom Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Dan hrvatskoga školstva u Mađarskoj, utemeljen je u spomen na prvu hrvatsku školu u Pečuhu koja je počela s radom 1722. godine. O tome svjedoči do naših dana sačuvana barokna spomen-ploča onodobno postavljena na školsku zgradu s latinskim natpisom SCHOLA TRIV: NAT:ILLYR: ERECTA AB EADE NAT: BENEFICIO IDDI: B: IOAN: LEOPOL: MAKAR MDCCXXZ, u hrvatskome prijevodu: Hrvatska trivijalna škola podignuta s potporom baruna Ivana Leopolda Makara pripadnika iste nacije g. 1722.

Odsjek za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, narečenu spomen-ploču povodom Dana hrvatskoga školstva, 20. svibnja 2017. godine, poklonio je Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže.

Svečanost je započela kulturnim programom učenika pečuške Hrvatske škole koji su kazivali prigodne stihove i prozu na hrvatskom jeziku, a tamburaški orkestar škole izveo je hrvatske napjeve. Voditelj svečanosti, koja je održana u organizaciji Hrvatske državne samouprave, bio je ravnatelj škole Gabor Győrvári, koji je pozdravio nazočne uzvanike i goste.

Okupljene je u ime grada Pečuha pozdravio parlamentarni zastupnik Péter Csizi, koji uz ostalo reče:

– Nemojmo misliti da je očuvanje kulture poput izradbe kamene ploče. Nije tako da je isklešemo, stavimo na zid i za tristo godina je možemo uzeti u ruke. Zamišljenu kamenu ploču kulture svaki naraštaj ponovno mora isklesati. Jer svakomu poje-

dinom naraštaju treba predati kulturu, povijest i, što je najvažnije, jezik.

Nazočnima se u ime organizatora obratio i HDS-ov predsjednik Ivan Gugan, koji je uz ostalo naglasio:

– Izuzetno sam ponosan što je Hrvatska državna samouprava na inicijativu Odbora za školstvo utemeljila Dan hrvatskoga školstva prisjećajući se početaka i odajući čast svima koji su svoj višedesetljetni rad posvetili odgoju i obrazovanju hrvatske djece od Bačke do Gradišća. U ime HDS-a i svoje osobno ime mogu vam reći samo veliko hvala jer da vas nije bilo, ne bi bilo ni ove zgrade, a možda u nekim naseljima ne bi su čula već ni hrvatska riječ, ne bi se njegovala ni hrvatska kultura. Ujedno bih zamolio sadašnje učiteljice i učitelje da se ugledaju u vas i da s toliko ljubavi i brige rade s djecom kao što ste to vi činili.

U nastavku programa dr. Ernest Barić, umirovljeni voditelj Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, izlagao je „O prvoj hrvatskoj školi u Pečuhu“, prisjećajući se i sudbine kamene ploče koja je sačuvana do naših dana. Između ostaloga reče: „Mislim da je kolega dr. sc. Stjepan Blažetin, sadašnji voditelj katedre, donio ispravnu i nesebičnu odluku kada je odlučio da spomen-ploču na Dan hrvatskoga školstva u Mađarskoj, u sklopu današnje svečanosti u Pečuhu, pokloni Hrvatskoj osnovnoj školi i gimnaziji Miroslava Krleže, a da ova dragocjenost bude postavljena na vidljivo mjesto u toj prosvjetnoj ustanovi.“

Ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin u svom izlaga-

nju osvrnuo se na početke sustavnoga hrvatskoga školstva utemeljenog poslije Drugoga svjetskog rata važnija poglavlja iz školstva Hrvata u Mađarskoj, sve do preuzimanja santovačke Hrvatske škole na održavanje 2000. godine te aktualnih nastojanja da se pokrene hrvatsko obrazovno središte u Sambotelu.

Potom je prikazan film „Narodni učitelj“ novinara Miše Balaža o životu učitelja Matije Kovačića.

Usljedila je dodjela spomen-plaketa s likom barokne kamene ploče prve hrvatske škole u Pečuhu i zahvalnica zaslužnim učiteljima, koje su im uručili HDS-ov predsjednik Ivan Gugan i dopredsjednica Angela Šokac Marković. Nagrađeni su pedagozi iznad 70. godine života za dugogodišnji rad na polju hrvatskoga školstva u Mađarskoj.

Nakon dodjele plaketa i zahvalnica, u ime nagrađenih učitelja na priznaju je zahvalila umirovljena učiteljica Manda Aladžić Kolar, koja se prisjetila starih dana i rada s kolegama, djecom i roditeljima.

Na kraju svečanosti Zsuzsanna Szabó, dopredsjednica Sindikata pedagoga, uručila je ravnatelju Gaboru Győrváriu Spomen-plaketu Józsefa Eötvösa, utemeljenu 2000. godine, koja je dodijeljena nastavničkomu zboru Hrvatske škole Miroslava Krleže za zasluge u radu za zajednicu i za sindikalnu djelatnost. Zahvaljujući prijemu svega Evi Daskalov, koja je od 2004. do prošle godine vodila školsku podružnicu. Njoj je predsjednica Baranjske podružnice Sindikata pedagoga Kristina Tóth Bittner uručila Srebrnu spomen-medalju Józsefa Eötvösa.

S. B.

O prvoj hrvatskoj školi u Pečuhu

Odsjek za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, spomen-ploču Hrvatske trivijalne škole poklonio Hrvatskoj osnovnoj školi i gimnaziji Miroslava Krležu.

Spomen-ploča pečuške Hrvatske trivijalne škole podignute 1722. godine

Zemljopisni položaj Pečuha, koji se pozicionirao kao važno crkveno i kulturno-povijesno središte tijekom mnogih stoljeća, u prošlosti snažno je privlačio sposobne, znanja žedne mlade Hrvate iz bližih i udaljenijih susjednih hrvatskih etničkih prostora. Taj je tijek također poticala i primjetna prisutnost hrvatske zajednice u svakodnevnicu višenacionalnog Pečuha. S tim je činjenicama i okolnostima povezan i jedan važan događaj, naime u Pečuhu je 1722. godine otpočela s radom hrvatska osnovna škola, s pomoću isusovaca budući da je organiziranje školstva u to vrijeme bilo u nadležnosti Crkve. Zgrada škole podignuta je u središtu grada, u današnjoj Aninoj ulici kućni broj 16 – 18 darovanjem jednog od osloboditelja grada od Turaka 1868., austrijskog pukovnika hrvatskog podrijetla Ivana Leopolda Makara. On je 1711. poklonio zemljište i dio novčanih sredstava za početak izgradnje hrvatske škole. Nešto od troškova odvojio je i grad, a glavni dio novaca prikupljen je od članova hrvatske zajednice u Pečuhu koji su i društvenim radom pridonijeli izgradnji škole. Pečuška hrvatska zajednica u to vrijeme smatrala se zaista jakom i u financijskom pogledu. Škola je izgrađena za godinu dana tako da je već 1722. otvorena i otpočela s radom. Tim je povodom na zgradu škole postavljena barokna spomen-ploča na latinskom jeziku SCHOLA TRIV: NAT: ILLYR: ERECTA AB EADE NAT: BENEFICIO IDDI: B: IOAN LEOPOL: MAKAR MDCCXXZ, a tekst u hrvatskom prijevodu glasi: Hrvatska trivijalna škola podignuta potporom baruna Ivana Leopolda Makara, pripadnika iste nacije i datum g. 1722. Zanimljiva je sudbina ove spomen-ploče. Ona je na zgradi nekadašnje hrvatske škole stajala gotovo dva stoljeća, do 1910. godine kada je grad prodao zgradu, a novi vlasnik kuću je porušio, no nasreću spomen-ploča predana je gradskom muzeju gdje se čuvala sasvim do 1988. godine. U zagrebačkome muzejskom prostoru postavljenu veliku izložbu Pisana riječ u Hrvatskoj posjetilo je milijun ljudi i zahvaljujući suradnji ravnatelja muzeja Ante Sorića i tadašnjeg ravnatelja pečuskoga Muzeja Janus Pannonius Jenőa Újvárija,

spomenuta je izložba stigla i u Pečuh, a godinu dana kasnije i u Budimpeštu. U Pečuhu je izdan leporelo, albumčić slika i teksta u obliku harmonike pod naslovom *Az írásbeliség története Horvátországban*. U osmišljavanju i prevođenju tekstova sudjelovao je kolega Stjepan Blažetin i ja. Znajući za postojanje spomen-ploče hrvatske škole iz 1722., dr. Újvári je nastojao da i ona bude postavljena na izložbi, kao sastavni dio pismenosti u Hrvata, a nakon zatvaranja izložbe tu je ploču plemenitom gestom poklonio Katedri za hrvatski jezik i književnost Filozofskoga fakulteta u Pečuhu. Mislim da je kolega dr. Stjepan Blažetin, sadašnji voditelj katedre, donio ispravnu i nesebičnu odluku kada je odlučio da spomen-ploču na Dan hrvatskoga školstva u Mađarskoj, u sklopu današnje svečanosti u Pečuhu, pokloni Hrvatskoj osnovnoj školi i gimnaziji Miroslava Krležu, a da ova dragocjenost bude postavljena na vidljivo mjesto u toj prosvjetnoj ustanovi.

Dopustite da o Hrvatskoj školi iz 1722. kažem još nekoliko podataka. Ona se poput drugih u to vrijeme zvala trivijalna škola s dva razreda u trajanju od tri godine. Obvezatni školski predmeti bili su: čitanje, pisanje i računanje. Budući da su uz vjeronauk to bila jedina tri predmeta koja su se izučavala, ove su škole nazivane trivijalne, latinski trivium, niži stupanj obuke od tri predmeta. O djelovanju hrvatske škole sačuvano je malo dokumenata, pa se tako u njima spominje kao učitelj Jure Marinković, zatim ekonom, pa kuratori, tj. skrbnici, osobe s određenom praktičnom funkcijom (često odvojene od uobičajene funkcije magistrata), zapisano je i ime posljednjega kuratora, Ivana Meštrovića iz 1778. godine, inače svi odreda ugledni građani hrvatske nacionalnosti grada Pečuha. Hrvatska je škola imala u prvim godinama svoga djelovanja 80 učenika, a zapisi iz 1774. načinjeni prigodom vizitacije biskupa Jurja Klima navode brojku od 60 učenika. Školska se dokumentacija vodila na više jezika. Molbe upućene gradskom magistratu na mađarskom, uz ime Jure Marinkovića stoji da je on *croatische Schulmeister*, dakle na njemačkom, a specifikacija, tj. popis dužnika, onih koji su dužni školi iliričkoj na hrvatskome. Ne znamo točno dokle je škola postojala, jedino je izvjesno da 1786. u zemljišnim knjigama grada stoji kao vlasnik *illirische schule*.

Kada govorimo o višejezičnosti toga vremena, valja znati da su predstavnici Hrvata u Pečuhu dobivali mjesta u gradskim vijećima. O broju stanovnika grada Pečuha hrvatskog podrijetla, posebice u 18. stoljeću, ujedno i važnosti poznavanja hrvatskoga jezika najbolje svjedoče podatci prema kojima je 1788. (u vrijeme vladavine Josipa I.), a prema izvještaju o zanimanjima i poznavanju jezika službenika i činovnika gradske kuće od 26 zaposlenih 24 govorilo je hrvatski jezik, a njih dvadesetak se služi sa sva četiri jezika, što su bila „u svakodnevnoj upotrebi u gradu – latinskim, njemačkim, mađarskim i hrvatskim“. Imamo podatak popisa stanovnika iz 1839., tada se trećina stanovnika Pečuha izjašnjavalo Hrvatima, tako da je tada u gradu živjelo 5334 Mađara, 4438 Nijemaca i 4291 Hrvat.

Na temelju navedenih povijesnih činjenica i niza drugih ovdje ne spominjanih jednosmisleno se može ustvrditi da se u povijesti ugarskih, a također i pečuških Hrvata 18. i prva polovica 19. stoljeća mogu smatrati svojevrsnim zlatnim dobom.

Dr. sc. Ernest Barić

Gastronomija, kultura i tradicija

Santovačka gibanicijada

Kako napraviti ukusnu i dobro izrađenu gužvaru, ili, kako santovački šokački Hrvati kažu, „gibanicu ukiselo“, kolač od dizanog tijesta, bio je i ove godine pravi izazov za sudionike IV. međunarodnog festivala gibanice koji je održan 6. svibnja pod pokroviteljstvom mjesne Hrvatske samouprave. Tu priredbu prije tri godine osmislio je i pokrenuo Ilija Stipanov, ujedno i glavni organizator, a međuvremeno se organizaciji priključila i santovačka Hrvatska samouprava

U santovačkom domu kulture okupilo se dvadesetak prijavljenih izlagača i sudionika iz Hrvatske, Mađarske i Srbije. Osim domaćih družina, među njima one koje su redoviti sudionici, ali i one koje su došle prvi put – Tompa, Gara, Čikuzda (Sükösd), Dautovo (Dávod), Baračka (Nagybaracska), Loma (Érsekhalma), Čenad (Érsekcsanád), Čatalija (Csátalja) – ponovno su došli i gosti iz prijateljske Općine Petrijevci, a prvi put gostovale su družine iz Popovca (Hrvatska), te predstavnici hrvatskih naselja iz Berega (Bački Breg), i Monoštora (Bački Monoštor), nadalje Bezdana i Sombora.

Osnovne stvari poput brašna, ulja, kvasca osigurali su organizatori, a pribore i prilog za punjenje natjecatelji. Pošto je pripremljena, ispečeno je 41 tepsija gibanice ukiselo, dakle kolača koja se pravi od dizanog tijesta. Natjecalo se u dvije kategorije: slatkoj i slanoj. Bilo je i klasične gi-

banice s makom, orasima, sirom, čokoladom, ali i suvremenih kreacija s raznim nadjevima.

Ovogodišnja Gibanicijada obogaćena je i kulturnim sadržajima. Među poprat-

nim sadržajima svaka družina predstavila se s tradicijskom izložbom, prepoznatljivostima svoga naselja, rukotvorinama, nošnjama, vezovima, obrtima i raznim domaćim proizvodima.

Tijekom dana okupljene je zabavljao domaći tamburaški sastav „Santovački bečari“, a u kulturnom programu nastupili su članovi bunjevačkog KUD-a iz Gare i Ženska šokačka pjevačka skupina „Kraljice Bodroga“ iz Monoštora koje su oduševile svojim višeglasnim pjevanjem u izvornim poslendanskim nošnjama.

Prema odluci ocjenjivačkog suda u kojem su bili Árpád Jakab i Tibor Lengyel, u slatkoj kategoriji prvo mjesto osvojile su gošće iz Popovca iz Hrvatske, drugo Santovci, a treće mjesto pripalo je čikuzdanskoj družini. U slanoj kategoriji prvo mjesto pripalo je muškoj družini iz Sombora, drugo drugoj santovačkoj družini, a treće gostima iz Čenada.

S. B.

Dombovar

Sjećanje na bana Franju Vlašića

Dana 26. travnja, u povodu 251. godišnjice rođenja hrvatskog bana rođenog u Dombovaru, Hrvatska samouprava grada Dombovara kod spomen-obilježja banu Franji Vlašiću priredila je svečanost i položila vijence sjećanja.

Spomen-poprse Franje Vlašića

Svečanosti su pribivali državni tajnik za nacionalnu politiku, parlamentarni zastupnik Árpád Potápi, konzul savjetnik Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Neven Marčić, predsjednik Skupštine Tolnanske županije Tamás Fehérvári, glavni bilježnik Tolnanske županije Ferenc Gábor, voditeljica vladinog ureda dombovarskog kotara Ágnes Filczinger, ravnatelj

zajednički junak i svetac mađarske i hrvatske povijesti. Važno mjesto u zajedničkoj povijesti mađarskog i hrvatskog naroda pripada i banu Franji Vlašiću. Poštovani, i mi smo dio priče o zajedništvu i na nama je jačati veze koje nas vežu duga stoljeća – naglasio je u svom obraćanju Potápi.

U svom obraćanju konzul savjetnik Neven Marčić zahvalio je zastupnicima dombovarske Hrvatske samouprave: predsjedniku Gaboru Vargi Stadleru i dopredsjedniku Lászlóu Boros-Gyeviju na poticaju postavljanja spomen-obilježja hrvatskomu banu Franji Vlašiću u Dombovaru u kojem je Vlašić rođen.

Ban Vlašić živio je u vremenu kada su narodi u Karpatskom bazenu govorili različitim jezicima, imali različite običaje u zajedništvu tadašnjeg carstva. Premda im je razina političke autonomije bila različita, svaki je narod uspio očuvati svoje kulturne vrijednosti i zajedno su surađivali. Razlog tomu je zajednička prošlost, prije svega ljubav prema domovini, te višestoljetni kršćanski korijeni. S našom hrvatskom braćom, možemo slobodno reći, mlijeko smo upijali od iste majke, te da imamo mnogo toga

Državni tajnik za nacionalnu politiku, parlamentarni zastupnik Árpád Potápi

seksarske stručne gimnazije i učeničkog doma János Gaál, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Mišo Hepp, ravnatelj Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Gabor Győrvári, te gradonačelnici naselja prijatelja Attale, Tutiša (Csikóosztóttós), Sečuja (Kaposzekcsó) i Kapospule, István Gelencsér, Szilárd Pintér. Ovoga puta izaslanstva gradova prijatelja grada Dombovara, Ogulina i Vira, nisu došli.

Nakon pozdravnih riječi predsjednika dombovarske Hrvatske samouprave Gabora Varge Stadlera, nazočnima se obratio državni tajnik za nacionalnu politiku, parlamentarni zastupnik Árpád Potápi.

„Poslanje naroda nije u mržnji jednih prema drugima, nego u međusobnoj podršci“, kazao je Potápi citirajući Balázsa Orbána. Dodao je da ove godine obilježavamo 940. obljetnicu krunidbe kralja Ladislava te 825. obljetnicu njegova proglašenja svetcem. Ladislav je utemeljio Zagrebačku biskupiju, a od njega hrvatski i mađarski narod veže osamstoljetna zajednička povijest. On je

Predsjednik dombovarske Hrvatske samouprave Gabor Varga Stadler pozdravlja nazočne.

zajedničkog u našoj povijesti. Jedna od tih niti je i ban Franjo Vlašić, te činjenica da i mi gledamo na njega kao i ovdašnji Hrvati – kazao je u svom obraćanju predsjednik Skupštine Tolnanske županije Tamás Fehérvári.

Slijedili su govori i drugih uzvanika, a u programu sjećanja sudjelovao je i Tamburaški orkestar i pjevački zbor Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže.

Branka Pavić Blažetin

MOS URBANI ŠOKCI 12

Šokačka i bunjevačka kulturna baština – kulturni kapital, baštinici i vlasnici

Sudionici (dio njih) međunarodnoga znanstveno-stručnog skupa Šokačka i bunjevačka kulturna baština – kulturni kapital, baštinici i vlasnici

U organizaciji udruge Šokačka grana Osijek, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici, Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj i Vinkovačkih šokačkih rodova, 5. i 6. svibnja 2017. u Osijeku i Plavnoj priređen je Međunarodni okrugli stol URBANI ŠOKCI 12, te međunarodni znanstveno-stručni skup Šokačka i bunjevačka kulturna baština – kulturni kapital, baštinici i vlasnici. Osječki dio skupa priređen je u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici. Nakon pozdravnih riječi, predstavljena je knjiga Živka Mandića Rječnik govora santovačkih Hrvata, izašla u nakladi Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Knjigu su predstavili autor Živko Mandić, Ljiljana Kolenić i dr. sc. Stjepan Blažetin. Istoga je dana otvorena i izložba Zahvala Šokicima na bogatoj ostavštini tradicijskoga veza (Šokačka grana Osijek). Slije-

dio je osječki dio znanstvenoga skupa, a među predavačima su i znanstvenici Hrvati iz Mađarske: dr. sc. Andor Végh i dr. sc. Stjepan Blažetin. Andor Végh izlagao je na temu Usporedba institucionalne zaštite nematerijalnih kulturnih dobara Mađarske i Hrvatske, s posebnim osvrtom na „šokačke mogućnosti“, a Stjepan Blažetin imao je predavanje naslova O Šokcima u enciklopedijskom izdanju Austro-Ugarska Monarhija u riječi i slici.

Dana 6. svibnja u Plavnoj (Republika Srbija) održan je drugi dan Međunarodnog okruglog stola. Nakon pozdravnih riječi organizatora, pokrovitelja i gostiju, slijedilo je predavljanje knjige Oj, Kozaru, ti selo na brijegu... U predavljanju sudjelovali su: Ana Crnković Andres, Silvestar Balić, Antun Kovačović i Branka Pavić Blažetin.

Predstavljen je Rječnik govora santovačkih Hrvata.

Trenutak za pjesmu

Duro Pavić

Učiteljstvo

Jedva se vidi glavica iz klupice,
izustio već prve drage riječi:
mamice, tatice,
ptice lastavice.

Na nožicama cipelice – s poslijerat-
nom rupom –
u kojima polazi na daleki put.
Piše brojke, dvojke, trojke,
mjesec, sunce, proljeće, ljeto,
u glavi se polako širi sluh i vid,
ne znajući još
koliko će mu smetati
kasnije u životu
nevidljiv zid.

U letećim godinama
shvaća sitne i teške zakone života,
zajedništvo i ljubav čine gnijezdo u
duši,
sjaj, ljepota se ne ruši.

Čistoća misli
neka bude biserni pravac
u grudastim oranicama,
samo sretan predah pruža
novu nadu, snagu, utjehu svjetlosti.

Nakon dugih desetljeća
sretoh bivšeg mališana.
Topao, srdačan pozdrav svodi se na
dvije-tri riječi:
Hvala, učitelju,
postao sam čovjek.

2015.

Stjepan Blažetin, Katarina Čeliković i Andor Végh

Predstavljanje knjige „Oj, Kozaru, ti selo na brijegu...“

Međunarodni okrugli stol počeo je s riječima dobrodošlice predsjednika Šokačke grane Marka Josipovića, pozdravnim riječima počasne predsjednice i jedne od četvero utemeljitelja Udruge Šokačka grana Vere Erl, s riječima ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepana Blažetina, predsjednika Vinkovačkih šokačkih rodova i menadžerice za kulturu u Zavodu za kulturu voždovskih Hrvata Katarine Čeliković te s riječima stručne voditeljice znanstveno-stručnoga skupa Ružice Pšihistal. U svečanosti otvaranja sudjelovala je muška i ženska vokalna skupina udruge Šokačka grana, Šokci i Šokice.

Nakon svečanosti slijedilo je predstavljanje knjige Živka Mandića Rječnik govora santovačkih Hrvata, izašle u nakladi Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađar-

skoj, kapitalnoga djela hrvatskog jezikoslovlja kojim se ne mogu podičiti ni mjesni govori u matičnoj domovini Republici Hrvatskoj. Izdavački je to pothvat i pedesetogodišnji rad ljubitelja hrvatskoga jezika u Mađarskoj, najboljeg poznavatelja govora santovačkih Hrvata, Santovca Živka Mandića. O rječniku je govorila Ljiljana Kolenić, profesorica Filozofskog fakulteta u Osijeku s Odsjeka za hrvatski jezik i književnost, Katedre za hrvatsku jezičnu povijest i hrvatsku dijalektologiju koja je na primjerima oslikala bogatstvo rječnika koji sadrži više od 20 tisuća natuknica. U predstavljanju rječnika uz autora Živka Mandića i Ljiljanu Kolenić sudjelovao je u ime nakladnika Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin.

Slijedio je međunarodni znanstveno-stručni skup Šokačka i bunjevačka kulturna baština – kulturni kapital, baštini i vlasnici kojem se ove godine odazvalo domalo trideset predavača: Ljiljana Markas, Andor Végh, Stjepan Blažetin, Miroslava Hadžihusejnović, Tomislav Žigmanov, Sonja Periškić, Anita Đipanov Marijanović, Silvija Čurak, Željko Predojević, Ljubica Gligorević, Katarina Dimšić, Ivan Čosić Bukvin, Zlata Vasiljević, Katarina Čeliković, Vojislav Temunović, Milovan Miković, Marija Šeremešić, Stevan Mačković, Dominik Deman, Mirko Čurić, Ljubica Vuković Dulić, Vera Erl, Tomislav Lunka, Martina Mišetić, Ružica Pšihistal.

Priredba je održana pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Grada Osijeka i Osječko-baranjske županije.

Branka Pavić Blažetin

Bogatstvo...

Kozar: U Ritiču

Narodnosno šarenilo u Ferencvarošu

Pod pokroviteljstvom ferencvaroškog načelnika Jánosa Bácskaija, 13. svibnja u prostorijama Općeprosvjetnoga doma toga okruga priređeno je deveto Narodnosno šarenilo. Na priredbi, na poziv Hrvatske samouprave IX. okruga, gostovali su erčinska Plesna skupina „Zorica” i fičehaski pjevački zbor.

Fičehaski zbor

Narodnosno šarenilo priredba je u sklopu koje se publici predstavlja kulturno blago onih narodnosti pripadnici koje stanuju u IX. okrugu. Tako su toga dana s kratkim programom nastupile skupine grčke, hrvatske, romske, rumunjske, slovačke i srpske narodnosti, unatoč tomu da u Ferencvarošu djeluje i samouprava armenske, bugarske i ukrajinske zajednice, njih nije bilo među izvođačima. Nazočne je pozdravio vanjski član Odbora za kulturu, vjerska i narodnosna pitanja Ferencvaroške samouprave Jorgos Kolatos, koji je među ostalim rekao da su narodnosti svjetlucave zlatne niti narodne tkanine, njihovi običaji, kultura, pjesme, plesovi i nošnje obogaćuju i razvijaju naciju. Poštovanje narodnosnih manjina jest i ljestvica stanja zajedništva i duhovnosti većinskoga naroda. Skupna proslava znači da možemo i želimo posvetiti pozornost jedni drugima, i da smatramo važnim međusobno razumijevanje i suglasnost. Na priredbi su među inima bili predstavnici manjinskih samouprava, prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Maja Rosenzweig Bajić, ravnateljica budimpeštanske Hrvatske škole, i nekoliko Hrvata mađarskoga glavnoga grada.

Plesna skupina „Zorica”

Članice fičehaskoga zbora već su u nekoliko navrata gostovale u tom okrugu, ali i ovoga su se puta gledateljstvu predstavile s pomurskim pjesmama, u sklopu toga solo je pjevala teta Roza. Potom su nastupili „Zoričini” plesači iz Erčina, koji su izveli splet bunjevačkohrvatskih plesova. Članovi ferencvaroške Hrvatske samouprave Bela Doboš, kao predsjednik, Ljubica Silađi, kao dopredsjednica, jesu pomurski Hrvati, i na svoje programe redovito pozivaju predstavnike iz svoje regije, a erčinski su folklorasi, pod vodstvom Marka Siliija, prvi put gostovali u tom okrugu. Kako nam kaže predsjednik Doboš, za ovu godinu raspolažu proračunom od tri milijuna forinta, od čega je polovica sredstva za priredbe. Iduća će njihova priredba biti možda jesenas, no zasigurno će imati božićnu priredbu.

Nakon kulturnoga programa manjinske su se zajednice predstavile s kulinarskim specijalitetima.

Kristina Goher

III. Susret narodnosnih zborova u Erčinu

Erčinska je Hrvatska samouprava treći put priredila Susret narodnosnih zborova „Julcsika, Tercsike”. U Gradskoj knjižnici i općeprosvjetnome domu „Józsefa Eötvösa” 13. svibnja okupili su se ženski, muški i mješoviti zborovi iz Perkata, Kerestura, Turbala, Tukulje, Jerše, a nastupio je i mjesni zbor „Jorgovani” te plesna skupina „Zorica”. Izvodile su se narodnosne i mađarske pjesme. Budući da erčinske udruge djeluju pod okriljem Hrvatske samouprave, ona na svoje priredbe redovito poziva pjevače i plesače naselja gdje su i erčinske hrvatske udruge gostovale. Kao uvijek, i ovoga su puta gosti srdačno i veselo primljeni u Erčinu.

Deseto crikveno spravišće jačkarnih zborov u Pinčenoj dolini

Zadnja nedilja miseca aprila u Hrvatski Šica bila je posvećena crikvenoj glazbi, a uz to i desetom, jubilarnom spravišću jačkarnih zborov u Pinčenoj dolini. Tradicionalno se je odvijalo otpodne, najprlje s nastupi pjevačev iz šest sel u crikvi sv. Ane, potom pak u mjesnom Kulturnom domu na agapi i druženju, a pomoću fotografijov su ponovo najpr pozvani stari časi, poznata lica jačkarov i jačkaric ki su se u medjuvrimeu otpravili jur na vječni počivak.

Napunila se je mala crikva sv. Ane na gali crikvene mužike, ka, iako je malo teško i za vjerovati, održala se je jur po deseti put. Pred desetimi ljeti u Pinčenoj dolini šest, hrvatskih i nimških, naselj je spojeno u jednu farsku općinu, tako vjerniki Narde, Gornjega Četara, Hrvatskih Šic, Keresteša i Pornove kot filijale se danas pripadaju Petrovom Selu. Pred jednim desetljećem na inicijativu duhovnika Tamása Várhelyija su se po prvi put našli jačkari i jačkarice u Petrovom Selu i odonda svako ljeto u drugom selu razveselu publiku, Boga, a vjerojatno i sami sebe, s različitim kompozicijami na četiri jeziki: latinski, ugarski, hrvatski i nimški. László Kovács, predsjednik mjesne Hrvatske samoupra-

Inicijator spravišća zborov u Pinčenoj dolini, duhovnik Tamás Várhelyi

ve, u svojem svečanom govoru pozdravio je sve one „ki su došli Boga hvaliti i dičiti na glasu ljudskoga jačenja” i naglasio je da cilj ovoga spravišća po izreki sv. Augustina je jačenje, jer ki jači ta i voli, a pjesma svenek obogaćuje dušu i srce, zbliži ljude u vjeri, a najde put i do Gospodina Boga. Svi zbori marljivo se prijavljaju na ov sastanak, to je bilo vidljivo i ovput. Domaći korus Slavuj s dirigenticom Anom Jušić je otvorio jubilarnu priredbu, a hrvatske kompozicije sprohodile su nimške pjesme u izvedbi jačkarnoga zbora Pornove, koji je osnovan 1986. ljeta. Nardarski zbor ljetos ima čuda zadać, nastupio je na županijskom Hrvatskom balu, muzički je uokvirio pred kratkim 45. jursko shodišće Gradišćanskih Hrvatov, a ljetos će održati i svoju jubilarnu svečanost, prilikom 30. rođendana. Keresteški nimški jačkarni zbor utemeljen je 1997. ljeta i ima veliku ulogu u sačuvanju i njegovanju materinskoga jezika, kulture i tradicijov. Četarski „Rozmarin” pod peljanjem Rožike Pezenhoffer s velikim oduševljenjem nastupa svagdir, kamo nek dostane poziv, a red izvodjačev su zaprle jačkarice zbora „Ljubičica” iz Petrovoga Sela. Na kraj je ostala još skupna jačka na hrvatskom, nimškom i ugarskom jeziku, ku je dirigirala zborovodja Petroviščankov, Jolika Kočiš. Inicijator priredbe farnik Tamás Várhelyi se je svim diozimateljem zahvalio, kot i peljačicam zborov, a i domaćinom da ovo ljeto u Hrvatski Šica je mogla skupadojti ova velika familija

Nardarski zbor koji ljetos jubilira

„Rozmarin” iz Gornjega Četara

Domaćini: „Slavuj”

Petroviska „Ljubičica”

Pinčene drage. Iako čudami jur falu iz jačkarnih redov, njim u čast su upućene i molitve toga dana, pred daljnjim druženjem uz obilne stole u Kulturnom domu.

Tiho

Drugi Hrvatski dan u šeljinskom vrtiću

Drugi je put priređen Hrvatski dan u šeljinskom Vrtiću „Cvrčak“, na koji su bili pozvani i osnovnoškolci, točnije prvi razred, koji su predstavili svoj program. S plesom, brojalicama, pjesmama također su se pripremili i polaznici vrtića. Hrvatske su skupine zajedno pokazale što su naučile ove godine, jednako kao i plesna skupina Vrtića „Tratinčica“. Nakon toga u skupinama djeca su mogla sudjelovati u raznim programima, a slijedila je i mala gastronomija, svi su kušali hrvatske specijalitete, čevape, ajvar te, naravno, gibanicu koju su i ove godine pripremile teta Ana i teta Magdika. Dan se ostvario uz potporu Hrvatske samouprave grada Šeljina.

Ildikó K. Nagyvárad

Majčin dan

Učenici i djelatnici lukoviške osnovne škole i ove su godine obradovali programom majke i bake u svojim sredinama. Tu školu pohađaju djeca iz Lukovišća, Brlobaša, Potonje, Novoga Sela i Dombola. U programu prigodnom Majčina dana sudjelovalo je tridesetak učenika, s pjesmom, plesom, recitacijom... kaže organizatorica zadužena za program Biserka Brantner. Najviše djece nastupilo je u auli lukoviške škole 5. svibnja, ali je dio programa prikazan i u novoselskom domu kulture 7. svibnja te u brlobaškom domu kulture, također 7.

Foto: BISERKA

svibnja. Djeca su svoj program prikazala majkama i bakama u Dombolu 6. svibnja i u Potonji 7. svibnja. Djeca su kazivala prigodne pjesmice na mađarskom i na hrvatskom jeziku, uz pjesmu i ples, a svaka majka i baka obradovana je cvijećem. Svečanost prigodnom Majčina dana jedna je od najljepših školskih svečanosti u čijem programu sva djeca sudjeluju s velikim oduševljenjem.

Mala stranica

Međunarodni dan djece žrtava nasilja

Zbog velikoga broja djece žrtava nasilja u svijetu i svakodnevnog kršenja prava djece, Ujedinjeni narodi 1983. g. dan 4. lipnja proglasili su Međunarodnim danom djece žrtava nasilja. Obilježava se u zemljama diljem svijeta svake godine, kako bi se naglasila važnost zaštite prava djece i borbe protiv svih oblika agresije nad djecom. Djeca imaju pravo na odrastanje u sredini koja pruža poštovanje i podršku i u kojoj nema nasilja, jer samo takva sredina potiče razvoj ličnosti djeteta.

TESTOVI, ODGOVARANJA BEZ STRESA

U Hrv Približava se kraj školske godine, u školama često pišete testove, odgovarate za bolju ocjenu. Mnogima je to vrlo stresno. Da biste mogli stres smanjiti, poslušajte naše savjete:

- **REDOVITO SPAVAJTE!**
Istraživanja su dokazala da je teško zadržati informacije ako mozak ne dobije dovoljno sna. Želite li bolju ocjenu, učite danju, a noću se naspavajte.
- **ZADRIJEMAJTE MALO I POSLIJEPODNE!**
Osjetite li umor, slobodno sklopite oči nakon ručka. Dvadeset minuta brzoga sna poboljšat će vam koncentraciju!
- **IZAĐITE NA SUNCE!**
Nemojte se zatvoriti u učionice i knjižnice. Iskoristite lijepo vrijeme i pođite u prirodu!
- **OPUSTITE SE MALO!**
Kada osjetite da ništa vam ne ide od ruke, poslušajte neku glazbu, pojedite neko voće ili napravite si limunadu. Nakon kratkog predaha opet ćete se moći koncentrirati.

Izvučen dobitnik nagradne igre HRVATSKOGA GLASNIKA za travanj

U trećem krugu nagradne igre Hrvatskoga glasnika dobitnik je Danijel Kiš, učenik 5. razreda kaćmarske osnovne škole. Njegova je nagrada Hrvatsko-mađarski rječnik. U travnju smo zaprimili 22 rješenja nagradne igre iz Kaćmara i Serdahela. Točna

su nam rješenja poslali ovi učenici: Matija Kočiš, Balint Tot, Ramona Tot, Greta Marić, Greta Lukač, Greta Kramarić, Evelin Kutasi, Jazmin Doboš, Georgina Major, Ladislav Balog, Danijel Kiš, Viktorija Szóke, Šandor Szóke, Katinka Erb, Lili Erb, Franciška Zorić, Dijana Krekić, Levente Bešir, Lili Marton, Grga Princ, Bianka Sárkrözi, Đuro Sárkrözi, Nemanja Lukić. Čekamo i rješenja za svibanj do 5. lipnja 2017., također u poruci na Fejsbukovoj stranici Medijskog centra Croatica.

VIC TJEDNA

Ocjene

- Učenik: „Učiteljice, ja vas ne bih htio plašiti, ali moj tata jučer je nešto rekao...“
Učiteljica: „A što ti je rekao?“
Učenik: „Budem li imao loše ocjene, on će nekoga istučiti!“

I. Pomurski festival dječjeg folklor

Na I. Pomurskom festivalu dječjeg folklor održanom 19. svibnja u Serdahelu, u organizaciji Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“, okupilo se više od osamdesetero djece iz pomurskih dječjih vrtića i škola, da predstave folklornu baštinu svojih predaka. Okupljene je pozdravila Zorica Prosenjak Matola, ravnateljica Zavoda „Stipan Blažetin“, a običaje i plesove pomurskoga kraja predstavila su djeca iz Letinje, Mlinaraca, Serdahela, Sumartona, Pustare i Kaniže.

Svi sudionici na pozornici

Pošto je utemeljen Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“, pokrenuto je podučavanje hrvatskoga folklor u pomurskim odgojno-obrazovnim ustanovama, u dječjim vrtićima i osnovnim školama, dajući time stručnu pomoć odgojiteljicama, nastavnicima u podučavanju plesa i tamburice. U pomurskim hrvatskim školama, u Keresturu i Serdahelu, uza Zavodovu financijsku potporu podučavaju tamburicu Robert Katanec i Žolt Trojko, a u dječjim vrtićima Gordana Zvošec, Magdalena Kör-

mendi i Katica Salai. Prema voditeljima ustanova, to je velika pomoć jer djeca uvijek se vesele kada tko dođe k njima, upoznaju se s novim pjesmicama, igricama. Na I. Pomurskom festivalu dječjeg folklor gđa Matola okupljene i roditelje djece izvijestila je o pomoći Zavoda „Stipan Blažetin“ kojom se želi pridonijeti njegovanju hrvatskoga dječjeg folklor, stvaralaštva, unutar-njeg doživljavanja tradicijske kulture. Zahvalila je odgojiteljicama i nastavnicima na njihovu radu, a i roditeljima koji podupiru svoju djecu u tome. Uvježbati malu djecu da istovremeno izvode pokrete i pjevaju, sviraju na tradicijskim glazbalima, da nose narodno ruho i kreću se organizirano po pozornici, iziskuje mnogo strpljenja od pedagoga, ali prema kakvoći programa isplatilo se. Sve skupine dječjih vrtića predstavile su veoma lijepe izvorne plesove i pjesmice, a sudeći po njihovu ponašanju, i uživala su u tome. Na kraju programa su se predstavili i veći plesači, učenici nižih razreda serdahelske osnovne škole, te viših razreda uz izvrsnu pratnju školskih tamburaških sastava.

Ester Hervai, mama djevojčice Milene, presretna je što njezina kći može učiti folklor u dječjem vrtiću: „Ja sam dugo godina bila članica plesne skupine u Sumartonu i uvijek mi je drago sjetiti se onih godina. Nažalost, zbog posla sada nemam vremena odlaziti, ali sretna sam što moje dijete to također voli. Rado pleše, rado pjeva i kod kuće, kada nauči nešto od voditeljice folklor, odmah to i doma otpjeva. Moja mama još jako dobro govori hrvatski, ja sam također dosta dobro znala, ali sve više zaboravljam jer nemam gdje njime se koristiti. Kod kuće se rijetko sjetimo govoriti hrvatski, muž mi baš ne zna i onda lakše nam je na mađarskome saobraćati. Unatoč tomu mislim da je važno čuvati naše lijepe hrvatske običaje i jako mi je drago što u tome Hrvatski zavod „Stipan Blažetin“ pomaže naše mlade – reče gđa Hervai.

Na kraju programa uime Zavoda gđa Matola predala je cvijeće i zahvalila je na radu Katici Doboš i Mariji Karadi, odgojiteljicama mlinaračkoga Dječjeg vrtića, koje će od jeseni ići u mirovinu, a svi sudionici nagrađeni su velikim licitarskim srcem i ukusnom pizzom, a nakon programa djeca su mogla uživati i u velikoj spuštalji, toboganu.

beta

Ester Hervai oblači svoju kćer Milenu.

Djeca i roditelji vesele se programu.

45. shodišće Gradišćanskih Hrvatov u Juri

U benediktinskoj crikvi pri Krvave suze točećoj Divici Mariji

Ljetošnje skupno hrvatsko shodišće Gradišćanskih Hrvatov u Juri je zavolj već uzrokov bilo drugačkovo od prethodnih. Naime, zbog obnove katedrale ljetos se je oko petsto vjernikov našlo iz Austrije, Hrvatske, Slovačke i Ugarske pred slikom Krvave suze točeće Blažene Divice Marije u benediktinskoj crikvi sv. Ignacija Loyolskoga, na prekrasnom trgu toga varoša. Uz to, svetačnu mašu, kako smo se na to jur u minuli ljeti naučili, nije predvodio biskup iz Hrvatske, nego suprot ugarskoga podrijetla, sam jurski biskup dr. András Veres, ki je uprav lani, u ovo vrime, postao jurski biskup, a pred tim je kroz deset ljet peljao Željezansku biskupiju. U Ljetu svetoga Ladislava, prve majuške nedilje, kad mi u Ugarskoj svečujemo i Majkin dan, spravišće s Jurskom Blaženom Divicom Marijom još jednoč je bilo posebni doživljaj.

„Marijo, svibnja kraljice, ti Majko rajskog slavlja; pred sliku tvoju ružice na pozdrav svibanj stavlja“, se je proširio u velikoj crikvi andjelski glas zmožnoga tamburaškoga i jačkarnoga zbora iz Narde, pod dirigiranjem Slavka Bregovića, tamburašev i u peljanju jačkaric Magdalene Nemet-Horvat, na skupaspravljanju vjernikov. Nisu samo oni muzički oblikovali crikveni obred, nego na orgula je dr. Jive Maasz iz Čunova (Slovačka) sprohodio jačnje naroda. Pravo od oltara su sidili zastupnici hrvatskoga političkoga i društvenoga vrha u Ugarskoj, med njimi veleposlanik Republike Hrvatske Gordan Grlić Radman, parlamentarni zastupnik Matija Firtl, glasnogovornik u Ugarskom parlamentu Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan i još mnogi predsjednici i peljači samoupravov i društav. Glavni celebrant maše srdačno je pozdravio i njih, kot i braću duhovnike i vjernike iz Jurske ter Željezanske biskupije, Slovačke, Hrvatske i Austrije. „Ne znam jesam li dobro prosudio svoju sposobnost, kad sam se zeo za to da ću ovo mašno slavlje predvoditi na hr-

vatskom jeziku“, rekao je na početku svete maše dr. András Veres, a homiliju na gradišćansko-hrvatskom jeziku tumačio je vjernikom, biskupski tajnik, Koljnofac, Marko Mogyorósi. Pozvani su svi nazočni pred slikom Krvave suze točeće Blažene Divice Marije da se premišljavaju, što prosi Božja Majka na četvrtoj vazmenoj nedilji, 2017. ljeta, kad širom svita svi molu za duhovnike i duhovničko zvanje. U prodiki je naglašeno da danas narod ne kani se pokajati za grihe, ne poslušá rič Božju, a zlo je tako zavládalo nad ljudi da su oni skoro i gizdavi na svoje grihe. Bog nikogar ne sili da dojde k njemu, on bi to htio da svaki u svojoj slobodi i dobroj volji se priključuje k njemu, iako je najteže prihvatiti trpljenje, što je i suputnik života, i ne more se ga obajti. Ovde je citiran i slavni ugarski pjesnik Mihály Babits, ki piše da smo rođeni na muku, ali trpljenje zlamenuje i pobjedu. „Današnji človik i u priznavanju vjere si išće ono laglje, friške i brze rezultate. Takova ekspres rješenja na Ježuševom putu ne postojú. On nigdar nije učio o lafkom, tim već o uskom putu koji nas nosi u žitak i malo je takovih ki to i najdu“, zvučala je na kraju prodike biskupska poruka pri kojoj su još pozvani svi na molitvu da Bog

nam šalje hrabru mladinu, ka će se odazvati pozivu zaredjenja službenika i duhovnika Crikve. Na kraju svete maše organizator shodišća, kanonik i prof. dr. Jive Šmatović se je zahvalio svim dionizmateljem i nazočnim za pomoć, pri 45. shodišću Hrvatov kod jurske Nebeske Majke. Pred svetačnom večernjom su još pod vedrim nebom zasvirali Nardarski tamburaši, a od 14 uri je Joško Kuzmić, ravnatelj Liturgijskoga referata u Hrvatskoj sekciji u Austriji, pozvao još jednoč vjernike na molitvu. U svojem obraćanju mnoštvu, prosió je svakoga da u marijanskom misecu, majušu, još već molu: „Postite se i činite pokoru, ar ozbiljan je čas“, rekao je još Joško Kuzmić, čije riči je pratila jedna od najlipših marijanskih jačak na toj prelipoj jurskoj nedilji: „Još te moram, Mat, pozdravit, još jednoč ti spivat dojt...“ *th*

Luje d. d. pruža Vam mogućnost rada na moru. Pozivamo Vas da postanete dio našeg tima!

Tražimo osoblje za rad u ugostiteljstvu.

Potrebni su nam radnici sljedećih profila:

- kuhari
- konobari
- pomoćni radnici u ugostiteljstvu (pomoćni kuhari i konobari, čistačice, rad na bazenu – posluživanje napitaka)
- recepcioneri (uz uvjet poznavanja hrvatskog, mađarskog i barem jednog svjetskog jezika), pomoćni recepcioneri
- radnici u trgovini, dakle trgovci
- pekari

Bilo bi poželjno znanje hrvatskog, mađarskog i barem engleskog jezika.

Sve eventualne molbe i životopise možete poslati na mail: posao@luje.hr ili se javiti na broj telefona 00 385 51 291 893.

Za sva vaša pitanja stojimo Vam na raspolaganju.

Shodišće k crkvi sv. Ladislava u Siget pri Borti

Crikvena općina Petrovoga Sela poziva sve vjernike iz šest sel (Narde, Gornjega Četara, Hrvatskih Šic, Keresteša, Pornove i Petrovoga Sela) da prilikom Ljeta svetoga Ladislava skupa putuju na shodišće u susjednu Austriju, u naselje Siget pri Borti / Siget in der Wart / Órisziget. Lani, u čast sv. Martina, hodočasnici iz Pinčene doline su skupa molili u Nimški Šica pri kapeli sv. Martina, a ljetos spodobno tom skupnom vjerskom putovanju će se ganuti 2. junija, u petak. Shodišće se vezuje i uz jubilej petstote obljetnice reformacije, jer u tom naselju ugarskogovoreći vjernici su evanjelisti, a katoličani su Nimci. Zato je po programu dolazak u 18.15. pred evangelističku crkvu, kade će dičji jačkarni zbor "Pueri Castrorum" iz Várpalote imati svoj koncert, a potom će se moliti večera pri crkvi sv. Ladislava. Za molitvenom urom svi diozimatelji su pozvani na agape.

SALANTA

U organizaciji Kulturne udruge „Marica“, mjesne Hrvatske samouprave i Salantsko-nijemetske župe, 4. lipnja održava se „VI. SUSRET HRVATSKIH KULTURNIH DRUŠTAVA NA DUHOVE“. Program počinje običajem „kraljica“ koje obilaze selo, a nastavlja se svetom misom na hrvatskom jeziku, s početkom u 17 sati. Toga je dana i slavlje Salantske župe sv. Ladislava. Nakon mise povorka folklorša kreće u mimohodu od crkve do mjesnog doma kulture, gdje se održava kulturno-folklorni program u kojem sudjeluju: KUD „Napredak“ iz Podgajaca Podravske, Kulturna udruga „Veseli Santovčani“, Omladinski KUD Gara i salantski KUD „Marica“. Zatim slijedi zabava s Orkestrom Juice. Pokrovitelji su događanja: Ministarstvo ljudskih resursa, salantska Hrvatska i Seoska samouprava.

BUDIMPEŠTA

Pod visokim pokroviteljstvom gradonačelnika XVII. okruga Leventea Riza, od 31. svibnja do 2. lipnja 2017. u crkvi sv. Elizabete priređuje se 28. Susret zborova na Duhove. Na priredbi u petak, 2. lipnja, od 18 sati nastupa lovranski pjevački zbor.

BAJA

Nakon posljednje redovite plesačnice petkom, 26. svibnja, članovi Plesnoga kruga Šugavica 2. lipnja sudjelovat će na plesačnici koja će se prirediti u središtu grada na otvorenome, u okviru manifestacije „VI. ples naroda“, uz Orkestar „Zabavna industrija“ od 19 do 21 sat. Tjedan dana poslije, 9. lipnja, u Osnovnoj i športskoj školi „Šugavica“ na bajskom Dolnjaku, od 18 sati priređuje se plesačnica uz Orkestar „Čabar“.

KATOLJ

U organizaciji mjesne Hrvatske samouprave, na Duhove, 4. lipnja 2017. godine, priređuje se već uobičajeno gastronomsko natjecanje u podrumima na katoljskoj Planini. Svi kuhari, natjecatelji dobit će poklon, a posebnu nagradu pridobit će prva tri mjesta. Od podneva svira mohački Orkestar Poklade.

FOK

U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, 3. lipnja priređuje se „Duhovska svečanost i natjecanje u kuhanju“. Druženje počinje oko deset sati prijepodne dolaskom natjecatelja u revijalnom kuhanju i njihovom prijavom, a nastavlja se ocjenjivanjem jela i objavom rezultata, te zajedničkim objedom. U 14 sati je kulturni program u kojem nastupaju: kukinjski KUD „Ladislav Matušek“, djeca iz fočkog vrtića, učenici fočke osnovne škole. Nakon programa slijedi druženje. Potporu za održavanje priredbe dali su: Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“, Hrvatska samouprava Baranjske županije i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu.

POGAN

U organizaciji mjesne Hrvatske samouprave, 11. lipnja u tome baranjskom selu održava se Hrvatski dan. Brojni sadržaji očekuju sve stanovnike naselja. Za glazbu će se pobrinuti mohački Orkestar Poklade.